

fassungsgerichts und des obersten Gerichtshofes gewidmet, die das Thema der Sprachengesetzgebung angehen.

17. Fazit: Ohne Einschränkungen ist es den fünf Koautoren gelungen, ein für die Theorie als auch für die Praxis wichtiges Kompendium zu bieten, das einen beachtenswerten «Allgemeinen Teil» über Sprachengesetzgebung enthält und obendrein die Konsequenzen und praktischen Folgen des jüngsten ka-

tanischen Sprachengesetzes, der LPL von 1998, aufzeigt. Damit ist auch für den künftigen Gesetzgeber ein Fundus an Erfahrungen und zu beherzigenden Grundsätzen in kenntnisreicher Weise niedergelegt.¹² Die Übersetzung des gesamten Lehrwerks in weitere Sprachen bleibt nicht zuletzt ein wichtiges Desiderat, das in naher Zukunft umgesetzt werden sollte.

Thomas GERGEN

BASTARDAS I BOADA, Albert (ed.), *Diversitats. Llengües, espècies i ecologies*. Barcelona: Empúries, 2004, 206 p., ISBN 84-9787-040-9.

Un estudi inter o transdisciplinari sempre és suggerent. El món del saber, o del coneixement, avui el tenim segmentat en branques cada cop més ramificades i més fines —especialitzacions i microespecialitzacions—, però totes pertanyen a un tronc comú. Cada disciplina sol tenir el seu mètode d'anàlisi de la realitat —física o metafísica—, el seu instrumental propi, els seus models. Cada ciència —experimental, humanística, etc.— proporciona un marc de pensament capaç de construir hipòtesis, teories i altres aproximacions a la realitat examinada. Hi ha temes, anomenats *transver-*

sals, que són objecte d'anàlisi no pas d'una única assignatura sinó de quilsap-les. La llengua, aquesta interessant i complexa realitat capaç de donar forma al pensament, fóra un d'aquests temes transversals.

La sociolingüística, concretament, és una matèria amb una clara vocació transdisciplinària, com es posa de relleu en el llibre que ressenyem, fruit d'una jornada d'estudi organitzada pel Centre Universitari de Sociolingüística i Comunicació de la Universitat de Barcelona. L'editor —o curador— de l'obra, el professor de sociolingüística Albert Bastardas i Boada, ens informa en el

12. Antoni MONTERRAT, «L'aplicació de la resolució del Parlament Europeu sobre la llengua catalana a les institucions europees», in: *Revista de Llengua i Dret* 18 (1992), pp. 67-93.

prefaci que aquesta jornada transdisciplinària anava adreçada a «tots els estudiosos interessats a estendre i preservar la diversitat biològica i cultural». «Ens empenyia —diu— la necessitat de sortir dels marcs teòrics de la lingüística, i fins i tot de la sociolingüística per a anar a buscar, en altres camps que hi poguessin tenir similituds, noves inspiracions conceptuals i nous models teòrics que ens permetessin dibuixar amb més precisió i profunditat els mapes dels fenòmens del contacte i de l'evolució lingüístics. I havíem intuït que en el terreny de la diversitat biològica i dels estudis d'ecologia podríem trobar-los.»

Diversitats. Llengües, espècies i ecologies és un llibre divers que aplega aquests sis treballs: «Diversitat biològica i diversitat lingüística: algunes pistes transdisciplinàries per a una socioecologia de les llengües», pel mateix A. Bastardas; «Formes de la diversitat en la cultura: l'argument de la diferenciació», per l'antropòleg Claudi Esteve i Fabregat; «Lingüística genètica», per l'antropòloga lingüística M. Carme Junyent i Figueras; «De la destrucció de la diversitat lingüística i d'algunes raons per a evitar-la», pel lingüista Joan A. Argenter; «Valoracions ètiques i polítiques de la diversitat des de l'ecologia», per l'ecòleg Jaume Terradas, i «Valoracions ètiques i polítiques de la diversitat des de la filosofia», pel filòsof Josep M. Terricabras.

El treball de Bastardas sobre diversitat —biològica i lingüística— proporciona al lector el marc orientatiu i unes pistes per a una socioecologia de les llengües. El prolix treball d'Esteve enfoca l'evolució de la diversitat en la cultura, amb profusió de dades de tot tipus. Junyent parla de malentesos, mètodes i dubtes de la lingüística genètica i també de les llengües mixtes. Argenter sosté que la destrucció de la diversitat lingüística planetària és assimilable a la destrucció de la diversitat biològica, i planteja problemes i alternatives similars, com ara la necessitat d'anar cap a un model de desenvolupament culturalment i lingüísticament sostenible. El treball de Terradas, que té en compte aspectes ètics i polítics, pretén respondre a dues preguntes: per què salvar la diversitat? i com fer-ho? Finalment, l'assaig de Terricabras gira entorn de dues afirmacions estretament interconnectades: 1) és impossible distingir nítidament, rígidament, entre natura i cultura, i 2) convé, en canvi, distingir entre la llengua com a mitjà i la llengua com a medi.

Com és fàcil d'entendre, el fet que existeixin distintes identitats lingüístiques és una manera de representar la diversitat. Ara bé, en un món globalitzat, amb tants i tants contactes a escala mundial, el desenvolupament sostenible d'una llengua no és fàcil. Semblantment al que passa en el camp de la biologia

—en què una espècie sobreviu davant les veïnes i les competidores que tenen hàbitats molt més extensos solament si, dins el seu propi hàbitat, es mostra més eficaç que les altres—, també en el cas de les llengües l'eficàcia d'una depèn de si és útil o no, depèn de si té un poder cultural suficient per a servir el pensament universal des d'una òptica

particular —distinta i única. Per això, en el cas de les llengües minoritzades, com el català, és tan necessària una política de funcions exclusives. Relegada a la irrellevància, cap llengua no és sostenible; únicament viurà —o sobreviurà— dotada de funcionalitat.

Carles RIERA

PUEYO, Miquel i TURULL, Albert. *Diversitat i política lingüística en un món global*. Barcelona: Pòrtic / UOC, 2003, 192 pàg., ISBN 84-7306-865-3 (Pòrtic); 84-8318-296-3 (UOC).

Aquesta obra és una aproximació teòrica a les disciplines que conformen la política i la planificació lingüístiques, completada amb una anàlisi específica de les polítiques lingüístiques aplicades als diferents territoris de parla catalana i amb una breu reflexió sobre la incidència de la globalització i la societat de la informació.

El primer capítol és una introducció general a la política i la planificació lingüístiques amb un resum extens i detallat de les contribucions dels autors catalans a aquestes disciplines i una bona exposició de la bibliografia internacional. Els autors examinen, primerament, l'actuació política sobre la diversitat lingüística en la història: després de presentar el concepte de *comunitat lingüística*, analitzen el caràcter polític de l'actuació sobre el fet lingüístic i de la funció social de la llengua

i conclouen que «un repàs de la història de les cultures posa en relleu, entre altres fenòmens històrics, una munió de conflictes lingüístics pretèrits, en general ja resolts, i en relació directa amb aquests o no, també un elevadíssim nombre d'intervencions reguladores de la diversitat lingüística, amb resultats molt diferents» (p. 14). A continuació contemplen el marc general de la política lingüística, «el del paper dels estats i les administracions en la gestió de la diversitat lingüística» (p. 16), i destaquen la importància dels nous plantejaments que conflueixen en l'ecologia de les llengües o ecolingüística. Entrant en el marc específic de la planificació lingüística («la gestió del canvi»), els autors parteixen del fet que «la planificació lingüística no és res més que un tipus —el relacionat amb la política lingüística— del que coneixem com